

Gospod K. z Razdrtega, mož izkušen in vedno poln šal in dobre volje, pravil nama je med potoma marsikaj kratkočasnega. Tako sem skoro prezrl, kdaj je voz zavil z glavne ceste na stransko in se zasukal proti Hrenovicam. Tudi ta pot je bila kratka; okoli najjeste ure dopoldne že pozdravim župno cerkev z veliko lipo spredaj, pozdravim prijazni griček, ki ponuja tako lep razgled po pivški ravnini in daje prostora nekaterim hišam, pozdravim lepi župniški dom in naposled gospoda župnika, ki je bil jako vesel naše došle družbe.

Lahko omenim le ob kratkem, da se je slučajno oni dan tu sešla večja družba, da smo se radovali gospodarjeve gostoljubnosti in prijetno zabavali; ob kratkem, pravim, zakaj nekaj drugega je vredno daljše pozornosti: cerkev s prelepimi kipi na velikem oltarju.

Cerkev ni po zlogu ali velikosti nikaka posebnost, tudi ne po starosti. Dasi je bila v Hrenovicah župnija že pred letom 1316., vendar ni cerkev tako stara. Najstarejši del je, kakor mi je razložil gospod župnik, prezbiterij, ki je bil prvotno zidan v gotiškem slogu. Lepi vitki

stebriči iz lehnjaka so podpirali obok, katerega je krasilo rebrovje. Obok je bil pisano barvan ali polihromiran, kar se je pokazalo leta 1891., ko so nad zakristijo prebili zazidano gotiško okno. Sedaj vsega tega ni; le stebriča za velikim oltarjem pričata, kako je bilo nekdanj.

Ostaniva tukaj pred velikim oltarjem! Oltar sam je v celoti nekako neroden, še bolj nerodno se prilega nizkemu oboku; vidi se, da oltar ni bil narejen za to cerkev. Gospod župnik mi je pojasnil, da je bil oltar nekdanj višji, pa okrajšali so ga, da so ga spravili v nizko cerkev. A posebnosti na oltarju so umetnine, najbolj šestero kipov, katerih trije stojé na vsaki strani tabernaklovi. To so podobe! Že ko sem pred mnogo leti v prvič tukaj opravljal službo božjo, zanimali so me ti kipi tako, da ne vem, ali so me bolj motili, ali mi bolj povzdigovali duha. Kdo bi se bil nadejal takih kipov v taki samoti! A sedaj sem jih ogledoval zložno in mirno, kakor je treba za umetniško uživanje. Kaj je prav za prav s temi kipi in s tem oltarjem?

(Dalje.)

Književnost in umetnost.

Slovenska književnost.

Zbrani spisi Pavline Pajkove. Drugi zvezek. V Celji 1895. Tiskal, izdal in založil Dragotin Hribar v Celji. 8°. Str. 228. Cena broširanemu zvezku 1 gld., eleg. vez. 1 gld. 50 kr. — Reči treba, da je dosti hitro izšel drugi zvezek zbranih spisov naše čislane pisateljice, če pomislimo, kako težko se razpečavajo slovenske knjige. V tem zvezku se nam kaže pisateljica v vsej moči in živahnosti. Vse štiri povesti so gledé na izvirnost, tehniko, mičnost in umetnost dobri proizvodi. Prečitaš prvo ali drugo, pa se do dobra prepričaš o lepem pripovedovalnem daru gospé Pavline Pajkove. Nikdar ni dolgočasna, ni preobširna v opisovanju, zná te pa zanimati vseskozi in mnogokrat iznenaditi.

Tu so natisnjene povesti: Roka in srce, Mačeha, Očetov tovariš in Pripovednik v sili. Po svojem vkusu sodimo, da je prva povest najboljša; tudi tretja bo zadovolila bralca z ljubko šegavostjo, ki se je pisateljici posrečila prav dobro; v Mačehi pa so bile večje notranje težave, ki zavirajo dejanje, pa nekoliko tudi umetnico samo. Pripovednik v sili je bolj slika kakor pripoved. V vseh povestih so glavne osebe ženske; ženski značaj — to je bil predmet pisateljici. Zdi se, da hoče živo razkazati, kakšno je žensko srce, pa tudi dokazati, da je večkrat jako blago, dobro, celó junaško.

Te povesti so že iz pisateljice zrelejšé dóbe, zato se tudi pozna o njih nekaka dovršenost in se kažejo trdni nazori o življenju. V jezikovni obliki pa naj se bodoči tretji zvezek obdela skrbneje. Pege niso nikjer prijetne, ne na obrazu, ne v pisavi.

x + y.

Naše slike.

Izvirnika obeh slik, kateri podajemo na strani 616. in 617., sta v Kranjski župni cerkvi presno slikana v prezbiteriju, na epistelski strani. Dasi opazovalec ne najde tukaj izredne umetnosti, vendar mu slikí ugajata zaradi jasnosti in tudi prijetnega kolorita. Slikí kažeta obsodbo in smrt svetih mučenikov Kancijana, Kancija, Kancijanile in Prota, ki so patroni Kranjske župne cerkve in so umrli mučeniške smrti v Ogleju za Dijoklecijana in Maksimijana. Prva slika kaže prav živo, kako hočeta sodnika Dulcidij in Sisinij pripraviti mučenike, naj častijo malika; mirno odgovarja devica Kancijanila, da jih neče častiti. Druga nam kaže mučeniško smrt teh štirih svetnikov. Vsi so bili namreč obglavljeni. Slikal je ti dve in druge podobe v Kranjski cerkvi domači slikar M. Bradaška. — Ako nam Bog dá zdravje in nam pomorejo domoljubni prijatelji, objavljali bomo v listu tudi druge jednake domače umotvore.